

Wie ziet wat

Het zijn niet alleen de wettelijke voorschriften die maken dat mensen zich veel moeite getroosten om hun huwelijk zo zorgvuldig mogelijk te ensceneren, maar ook de mogelijkheden die het huwelijk biedt om al is het maar voor een enkele dag je eigen sprookje te (be)leven en een ster te zijn in een zelf geësceneerd spektakel. Kosten noch moeite worden gespaard om dromen voor één dag werkelijkheid te laten zijn. Ook dit maakt het huwelijk bij uitstek geschikt voor Gil & Moti's verkenning van de complexe verwevenheid van realiteit en fictie.

In hun *The Wedding Project* enscenerden Gil & Moti hun eigen huwelijk als een publieke performance in de openbare ruimte, namelijk op het balkon van het stadhuis van Rotterdam, een plek die normaal voorbehouden is aan voetbalkampioenen bij hun hulding door de burgemeester. De burgemeester was ook nu aanwezig, ditmaal in de rol van ambtenaar van burgerlijke stand. Het huwelijk van Gil & Moti was, zoals de burgemeester in zijn toespraak benadrukte, een artistieke performance maar wel eentje met zeer reële gevolgen. Want hoezeer ook een performance, een kunstwerk, het was ook een echt huwelijk dat hier gesloten werd. Wat het was hing mede af van wie er keek en hoe er door die toeschouwer gekeken werd. De ouders van Gil & Moti zagen in de eerste plaats het huwelijk van hun kinderen. Voor liefhebbers van hedendaagse kunst zal de waarde van het spektakel gelegen hebben in de artistieke kwaliteiten als performance. Kwaliteiten die wellicht onopgemerkt bleven voor toevallige voorbijgangers, die het desalniettemin wisten te waarderen als feestelijke gebeurtenis.

Met hun *The Wedding Project* lieten Gil & Moti het huwelijk zien als wat het feitelijk is: een publieke performance met reële gevolgen voor de uitvoerders. Maar zelfs de realiteit van die consequenties bleek afhankelijk van het perspectief van de toeschouwer. In Nederland zijn Gil & Moti wettelijk getrouwd. Aangezien het hier geen heteroseksueel koppel betreft, is die huwelijks staat volgens de wet van vele andere landen, inclusief hun eigen geboorteland Israël, een fictie. En zelfs binnen Nederland blijkt hun status als getrouwd man niet onbetwist. Een kleinere christelijke partij tekende officieel bezwaar aan tegen de aanwezigheid van *The Wedding Project* in het stadhuis van Rotterdam. De gelijkheid van het heteroseksuele en het homoseksuele huwelijk

zoals dat in de Nederlandse wet geregeld is, blijkt in werkelijkheid voor sommigen nog steeds fictie.

In bed met Gil & Moti

In de week volgend op het huwelijk waren Gil & Moti dagelijks present in de hal van het stadhuis in en rond een groot bed en te midden van de schilderijen en objecten die eerder dienst deden als entourage van het huwelijk. Op de schilderijen staan Gil & Moti zelf in gezelschap van iconen als Lady Di, Tina Turner, leden van het Nederlandse koninklijk huis en beroemde voetballers uit het nationale elftal. Op de schilderijen staan Gil & Moti als sterren tussen de sterren en tegelijkertijd leveren de schilderijen commentaar op de enscenering van het stardom: de sterren die we hier zien zijn kopieën van was, tentoongesteld bij Madame Tussaud in Amsterdam. De wassen reproducties brengen stardom binnen ieders bereik. Of om met een variatie op Andy Warhols beroemde uitspraak te spreken: *'Everybody can be with the famous for fifteen minutes.'*

Gedurende hun week in bed in het stadhuis in Rotterdam nodigden Gil & Moti voorbijgangers uit om het bed met hen te delen en van gedachten te wisselen over hun huwelijksperformance en de achterliggende ideeën. Hun *bed-in* deed denken aan de beroemde acties van John Lennon en Yoko Ono in onder andere het Amsterdamse Hilton Hotel in 1969. Opnieuw presenteerden Gil & Moti een variatie op een historisch thema en opnieuw getuigt de manier waarop zij dit historische voorbeeld zowel herhaalden als transformeerden van bewustzijn van de relatie tot deze historische voorgangers, maar ook van de historische afstand die hen scheidt.

Gil & Moti's speelse performance is net als die van John & Yoko bedoeld om veranderingen teweeg te brengen in de werkelijke wereld. In tegenstelling tot John & Yoko richten Gil & Moti zich daarbij niet op de wereldpers en via hen op de politieke wereldleiders, maar op de gewone mensen om hen heen, de voorbijgangers en de mensen die aan het werk zijn in het stadhuis. Net als John & Yoko kozen Gil & Moti voor een bed als het toneel voor hun actie. Zij bouwden 'hun' bed rond een standbeeld dat al in de hal van het stadhuis aanwezig was. Dit standbeeld, dat een naakte jongeman voorstelt, is een gedenkteken voor de gevallen in de tweede wereldoorlog. Door er een bed omheen te bouwen veranderde deze naakte jongeman van een vanzelfspre-

kende representatie van moed, kracht en nationale trots in een hoogst ambigue verschijning. Oprijzend uit het midden van hun huwelijksbed heeft het beeld zijn vanzelfsprekendheid verloren en roept het in plaats daarvan vragen op. Wat maakt een naakte jongeman in neo-klassieke stijl tot een overtuigende representatie van de trots van het Nederlandse volk op zijn rol in de oorlog? En voor wie ziet het er zo uit?

Het beeld draagt de inscriptie 'sterker door strijd', een uitspraak van wijlen koningin Wilhelmina. Deze uitspraak kwam terug in het borduurwerk op de lakens van Gil & Moti's huwelijksbed. Deze transformatie van Wilhelmina's uitspraak van inscriptie op een oorlogsmonument tot borduurwerk op beddenlakens was veelzeggend voor de verschuiving van de macro-politieke aspiraties van John & Yoko naar de micro-politieke benadering van Gil & Moti. Dit is een benadering die gericht is op het blootleggen van de vooronderstellingen en implicaties van het perspectief dat besloten ligt in de dominante fictie die realiteit is. Het is een benadering die er op gericht is om de vanzelfsprekendheid van dit perspectief te ondermijnen, niet om het als vals te verwerpen ten gunste van iets dat meer waar is, maar om aandacht te vestigen op de onvermijdelijke subjectiviteit van elke waarheid en op de relatie tussen deze waarheid en een specifieke waar-nemer.

Een eerdere versie van deze tekst is verschenen in *Maska* Vol XVII, nr. 74-75 (Spring 2002) onder de titel *'I do, but for whom?, or how Gil & Moti got married.'*

1 In: *The Words of Gilbert & George. With Portraits of the Artists from 1968 to 1997*, London: Thames and Hudson in association with Violette Editions.

2 Kaja Silverman introduceert het begrip 'dominant fiction' in haar boek *Male Subjectivity at the Margins*, New York and London: Routledge, 1992.

3 W.B. Worthen, *Drama, Performativity and Performance*, *PMLA*, October 1998, 1093-1105.

4 Andrew Parker en Eve Kosofsky Sedgwick, *Introduction* in: Parker and Sedgwick (eds.) *Performativity and Performance*, New York and London: Routledge, 1995, 1-18.